

Analyse: PFAS-pesticider sprøjtes i beskyttede drikkevandsområder i 59 kommuner

Brugen af PFAS-pesticider, som udgør en trussel mod drikkevandet, er vokset dramatisk de senere år. Greenpeace har for første gang kortlagt, hvor i landet der sprøjtes mest i beskyttede drikkevandsområder.

Kontakt: Christian Fromberg, kampagneleder i Greenpeace, tlf. 29 29 48 75

Forbruget af pesticider, der indeholder PFAS, er steget til et rekordhøjt niveau. Nu viser en ny kortlægning for første gang, at de mest problematiske PFAS-pesticider for drikkevandet bruges i stor stil på marker, der er i særligt stor risiko for at forurene drikkevandet, såkaldte boringsnære beskyttelsesområder (BNBO), i mange af landets kommuner.

Kortlægningen er lavet på baggrund af aktindsigter i fællesskemaer hos Landbrugsstyrelsen og sprøjtejournaler hos Miljøstyrelsen, som landbrug, gartnerier, juletræsproducenter og andre jordbrugere af en vis størrelse er forpligtede til at indberette.

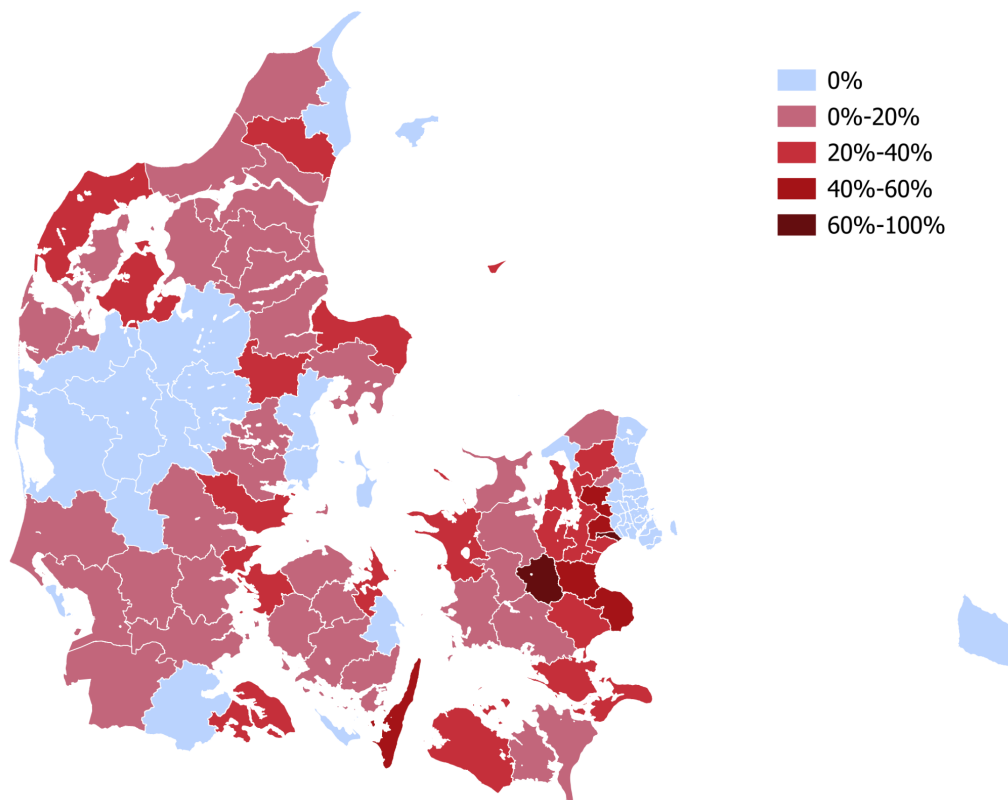
I den seneste planperiode fra august 2023 til juli 2024 blev der anvendt PFAS-pesticider på marker, der ligger i boringsnære beskyttelsesområder i 59 kommuner. Værst står det til i Ishøj, Ringsted, Stevns og Køge, hvor over halvdelen af de boringsnære beskyttelsesområder er blevet sprøjtet med PFAS-pesticider.

I en række kommuner er der en meget stor andel af marker i de boringsnære områder, som bliver sprøjtet med PFAS-pesticider. Målt på andel af marker sprøjtet med PFAS-pesticider er de mest belastede kommuner Stevns, Langeland, Sønderborg, Fredericia og Norddjurs kommune.

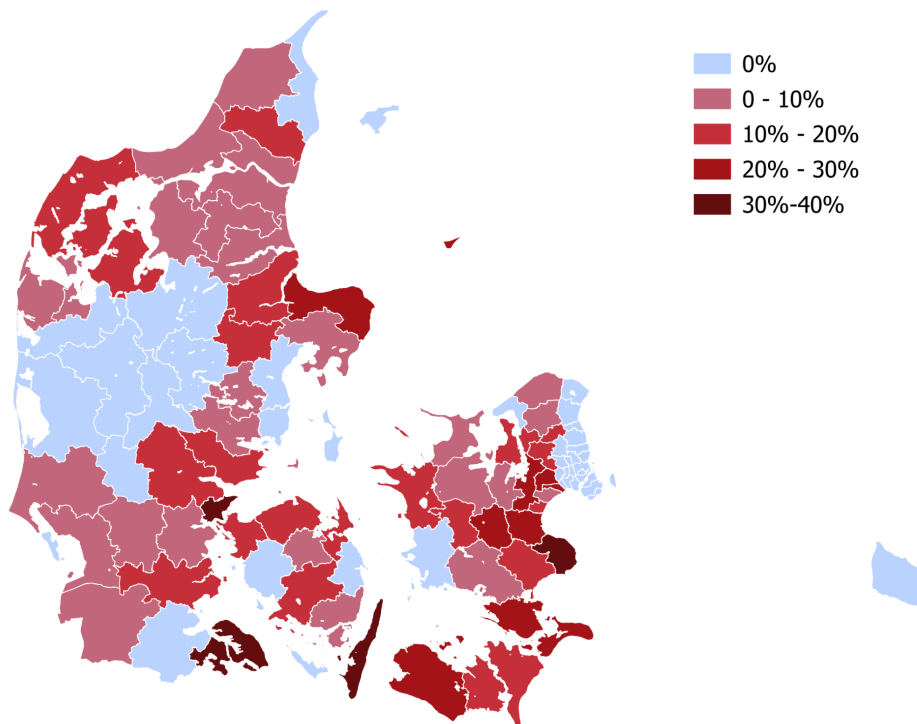
Forskere fra GEUS har dokumenteret, at PFAS-pesticiderne i denne analyse har en [særligt høj risiko](#) for at omdannes til evighedskemikaliet TFA og sive ned i grundvandet – et stof, der allerede er fundet i [mere end hver tredje drikkevandsboring](#).

Sprøjtning med PFAS på beskyttede drikkevandsområder

Der er stor forskel på, hvor meget PFAS-pesticid der er registreret i BNBO i de forskellige kommuner. Det skyldes blandt andet, at grundvandsforekomsterne varierer på tværs af landet og at nogle kommuner dermed har flere beskyttede drikkevandsområder, mens andre har færre.

Andel boringsnære beskyttelsesområder, hvor der sprøjtes med PFAS-pesticider (per kommune)

Andel af marker i boringsnære beskyttelsesområder, hvor der sprøjtes med PFAS-pesticider (per kommune)

En trussel mod drikkevandet

Kommunerne blev i juni 2024 pålagt at beskytte de boringsnære beskyttelsesområder inden 1. marts i år ved at indføre et sprøjteforbud i de sårbare områder, *hvis ikke* en frivillig aftale allerede var blevet indgået. Størstedelen af landets kommuner fik ikke indgået de nødvendige aftaler inden fristen, hvilket fik miljøminister Magnus Heunicke til at [melde 25 kommuner til Ankestyrelsen](#) for brud på loven og for at "gamble med vores drikkevand." Denne kortlægning viser alle marker i boringsnære beskyttelsesområder, hvor kommunerne fortsat ikke har indgået en aftale om en beskyttelsesplan

Miljøstyrelsen trak [i juli](#) og [september](#) 2025 godkendelsen af de her analyserede PFAS-pesticider tilbage pga. forureningsrisikoen af drikkevandet med TFA. På trods af den tilbagetrukne godkendelse er flere produkter fortsat lovligt at bruge frem til [november 2026](#). Samtidig er det også stadig muligt for landbruget at tage nye PFAS-pesticider i brug, herunder i de her analyserede boringsnære beskyttelsesområder.

Det Europæiske Kemikalieagentur behandler i øjeblikket [et forslag](#) fra de tyske miljømyndigheder om at klassificere TFA som reproduktionsskadende på tværs af EU. Vedtages det, kan det tvinge vandværker på tværs af landet til at lukke borer på grund af TFA-forurening.

De 20 kommuner med det største forbrug af PFAS-stof på sårbare marker

Kommune	Andel beskyttede drikkevandsområder med PFAS-belastning	Andel marker i beskyttede drikkevandsområder med PFAS-belastning	Antal marker i alt i beskyttede drikkevandsområder	Kommunens antal beskyttede drikkevandsområder
Ishøj Kommune	100%	23%	26	6
Ringsted Kommune	62%	24%	189	61
Stevns Kommune	52%	37%	94	27
Køge Kommune	51%	22%	242	121
Egedal Kommune	48%	11%	237	25
Høje-Taastrup Kommune	46%	22%	124	13
Langeland Kommune	42%	32%	75	31
Sønderborg Kommune	40%	31%	145	83

Faxe Kommune	40%	11%	93	73
Fredericia Kommune	39%	31%	42	31
Frederikssund Kommune	38%	18%	157	93
Lolland Kommune	38%	25%	197	80
Kalundborg Kommune	36%	18%	255	125
Brønderslev Kommune	36%	20%	60	45
Solrød Kommune	31%	17%	48	26
Vordingborg Kommune	29%	22%	241	116
Hillerød Kommune	29%	10%	264	42
Hedensted Kommune	28%	17%	142	89
Skive Kommune	26%	14%	152	65
Middelfart Kommune	25%	17%	121	71

Sådan har vi gjort

Vi har koblet data fra Landbrugsstyrelsens fællesskemaer over marker med CVR-numre og afgrødekoder med MiljøGIS' kort over boringsnære beskyttelsesområder, der er kategoriseret som med behov for en beskyttelsesindsats. Dernæst har vi matchet indberetninger i Miljøstyrelsens sprøjtejournaler for de pesticidaktivstoffer, som Miljøstyrelsen i juli tilbagetrak flere godkendelser for, med de samme marker, via afgrødekoder og CVR-numre. Til sidst har vi optalt, hvor mange marker inden for de beskyttede områder, der er sprøjtet med midlerne. Det drejer sig konkret om aktivstofferne fluopyram, fluazinam, diflufenican, flonicamid, mefentrifluconazol og tau-fluvalinat. PFAS-aktivstoffer er identificeret pba. Miljøstyrelsens beslutning pr. 8. juli 2025 og 30. september 2025 om at udstede afviklingsfrister for pesticidmidler med aktivstoffer som danner TFA.

Datasættet er også tilgængeligt via landbruget.dk, som er en uafhængig og open-source dataplatform, der samler og sammenstiller offentligt tilgængelige registre og lovpligtige indberetninger i en samlet dataressource.